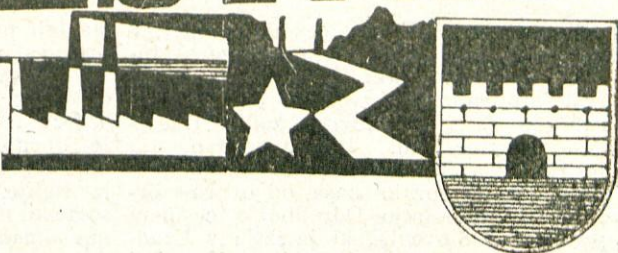

TRŽIŠKI VESTNIK

LETO V.

Tržič, 1. oktobra 1956

St. 15

VELIČASTNA PROSLAVA 20. OBLETNICE VELIKE TEKSTILNE STAVKE

TRŽIČ postaja lepši

Spomin na čas pred dvajsetimi leti, ko so delavci tekstilnih tovarn v Sloveniji začeli veliko borbo za svoje pravice, bo ostal svetel v vsej zgodovini delavskega gibanja. Stavka je pomenila prebujenje delavskega razreda iz nekdanjega otrplega mišljenja v novo revolucionarno pot, kajti le neprestana revolucionarna miselnost delovnega človeka je mogla dati današnje osnove vladajočemu delavskemu razredu.

Delavski razred sicer v veliki tekstilni stavki materialno res ni popolnoma uspel, vendar upravičeno lahko trdimo, da je izšel kot moralni zmagovalec. Tedanji tuji kapitalist na slovenskih tleh se je prvič zavedel ogromne moči delavskega razreda, ki ga je že vodila tedanja KP Jugoslavije.

Poudariti moramo, da se je v tedanjem času delavsko gibanje najbolj razširilo po industriji Gorenjske. To nam potrjuje tudi dejstvo, da je bilo središče in začetek velike tekstilne stavke ravno v Kranju, od koder se je razširilo v Skofjo Loko, Maribor, Ljubljano in seveda v Tržič. Prvič se je delavstvo (žal, da samo v tekstilni stroki, toda le-ta je bila v tem času pri nas v največjem razvoju) skupno uprlo in zahtevalo enotno kolektivno pogodbo.

Od teh velikih delavskih-tekstilnih borb je minilo 20 let. Začele so se velike priprave za veličastno proslavo največjega delavskega gibanja v Sloveniji. Kranj je postal samo slučajno središče teh pravnih znanj. To mesto je dobilo popolno pravico, da se spomni prvih organizatorjev in voditeljev delavskih gibanj, ki so izšli iz kranjskih vrst in so delali v tedanji Jugobruni, Jugočeški itd., da pomensko manifestira nov delavski rod, ki je zrasel iz tedanjih viharjih časov.

Ves teden so bile v vseh krajih razne kulturne, športne in druge prireditve. Program praznovanja je bil v naši občini dovolj pester. Začel se je s svečano akademijo v izvedbi DPD „Svoboda“ in slavnostnim govorom. Nato sta bili gostovanji gledaliških družin iz Kranja in z Jesenic, prve z odlično Cankarjevo dramo „Hlapci“, druge pa s Patričkovo komedijo „Vroča kri“, ki je žela obilo uspeha pri Tržičanih. Žal so bile te prireditve vse premalo obiskane. Posebno slab obisk je bil ob otvoritvi razstave, ki je prinašala gradivo o 20-letnici tekstilne stavke. Mislim, da so se delovni ljudje iz BPT vse premalo zanimali (vsaj tako je kazal obisk), za svoje borbene predhodnike. V tem tednu je imela Bombažna predilnica in tkalnica Tržič tudi svojo akademijo in slavnostno zasedanje delavskega sveta. Poleg tega so bili vsi delavci pogoščeni. Tudi razna športna društva so počastila spomin na 20. obletnico velike stavke z internim ali meddruštvenim tekmovanjem.

Višek pa je praznovanje doseglo v nedeljo, 16. septembra, ko se je ogromna množica ljudi iz vse Slovenije zbrala v Kranju, da da skupen pečat veliki proslavi. Burno so pozdravljali govor enega izmed glavnih organizatorjev in voditeljev tedanjega delavskega gibanja in stavke, člana CKZKJ in zveznega izvršnega sveta, tovariša Franca Leskoška-Luka. Ker je bil govor v celoti objavljen v časopisih, ga ne bomo še enkrat objavili v našem listu. Važno je poudariti veliko zavest delavskega razreda, ki se je polnoštevilno udeležil te proslave. Številka 40.000 ljudi dovolj jasno pove, da bo naš delovni človek kljub vsem vsakodnevni težavam vedno glavni nosilec naših socialističnih zmag. Za nas, Tržičane, je zelo pohvalno, da smo se v velikem številu udeležili skupne proslave.

Dokaj časa je poteklo, da so se stvari tako zasukale, da je dobil Tržič svojo mestno vrtnarijo in svojega vrtnarja. Po razmeroma kratkem obstoju mestnega vrtnarstva moremo z veseljem ugotoviti, da se njegovo delo v Tržiču že vsepovsod pozna. Dočim smo imeli do letos le skromen javni nasad na razširjenem prostoru pred vhodom v dvorano na Skali in nekaj večjega na pobočju okoli Dijaškega doma, so se letos že od pomladi sem začeli pojavljati prijetni nasadi tu in tam.

Najprej so uredili pobočje in prostor pred mestno lekarno. Ko je ozelenela prijetno zelena travica po pobočju in je zacvetel rob nad bregom Bistrice, smo bili prijetno presenečeni nad nasadom, ki je nastal pred vhodom v lekarno in ki prikazuje tržički grb.

Že spomladi so delavci očistili pobočja nad ježo ob cesti, ki vodi k stanovanjskim poslopjem nad Cankarjevo cesto, in jih zasadili s pisanimi cvetjem. Uredili so prostor pred prvimi stanovanjskim poslopjem v prijeten park in ga obdali z živo mejo. Pokazalo se je, da so prebivalci disciplinirano pazili na mlade nasade in tudi na posejano travico, da se ni delala škoda.

Žal ne moremo trditi tega za nasad ob ograji nad ježo ob Cankarjevi cesti. Tu so bile nekatere nasajene vrtnice docela uničene, ker so ljudje poteptali s trudom urejeni zeleni pas ob ograji.

V maju se je na prostoru med drugim in tretjim stanovanjskim poslopjem pojavil buldožer, ki je površino izravnal. Bilo je potrebno mnogo truda, stroškov in dela, da se je ta obsejni prostor uredil, da se je navozila humozna plast, se vsejala travica in posadilo cvetje. Danes je to najlepša in največja parkovna površina v Tržiču.

Čeprav se nekaterim Tržičanom dozdeva to prizadevanje odvažno in menijo, naj bi se denarna sredstva, ki se trošijo za nasade, porabila za nujnejše zadeve, se moramo vendar zavedati, da je že skrajni čas, da tudi Tržič dobi kulturnejši videz, kot ga je imel doslej. Saj v zadnjih letih vsa naša manjša mesteca kar tekmujejo med seboj, katero bo lepše urejeno, zavedajoč se, da prijeten zunanji videz privlači domače in tuje turiste, kar je kraju vedno le v korist in obenem najboljša propaganda za turizem.

Te dni se pod igriščem na pobočju Kukovnice s pospešenim tempom gradi nova ježa, ki bo omogočila, da bo pot za Virjem postala širša in tudi lepša in prav gotovo bo ta pot tja do „Hofnarice“ postala ena od najbolj priljubljenih sprehajalnih poti v Tržiču. Saj vodi tik pod gozdom, je brez večjih klancev, ob njej že stoji klopice in s poti je lep razgled na Tržič.

Ko bo dograjena ježa, bo urejena tudi pot na pobočju Kukovnice, ki vodi proti Veliki mizici.

Za to ureditev izrekamo mestnemu ljudskemu odboru, mestni vrtnariji in vsem delavcem, ki so to delali, vse priznanje in upamo, da se bo v prihodnjem letu letos začeto delo nadaljevalo in bo naš Tržič iz leta v leto vse lepši.

Pojasnilo

V zadnji številki smo v članku „S seje občinskega ljudskega odbora“ objavili nekaj netočnih vesti, katere danes popravljamo oziroma pojasnjujemo.

V podjetju „Kleparstvo“ do sedaj niso imeli nobenega deficita. Stanje v podjetju je nadvse zadovoljivo. Podobno je tudi s podjetjem „Remont“. V tem podjetju je zaradi sezonskega značaja dela sicer izguba bila, toda polletno bilanco je „Remont“ kljub temu zaključil z aktivno.

O „Pletilstvu“ smo pisali, da je likvidirano, čeprav bo zadnja beseda o likvidaciji izreklo šele gospodarsko sodišče. Naše poročilo je imelo v mislih le sklep občinskega ljudskega odbora, da se podjetje likvidira. Kar zadeva nekurantne izdelke, moramo povedati, da gre do na račun pomanjkljivih strojev.

Pojasnila moramo tudi, zakaj so imeli tako veliko izgubo v Mehanični delavnici. V prvem polletju je imelo to podjetje skoraj polovico strojnega parka v popravilu; sedaj so v obratu vsi avtomobili in bo podjetje izgubo do konca leta po vsej verjetnosti odpravilo.

Za boljše žel. zveze

V petek, 21. septembra je bila v Ljubljani konferenca direkcije Železniškega transportnega podjetja z interesi iz vseh krajev Slovenije, na kateri so pretresali vozni red. Iz Tržiča, kjer smo zlasti neprijetno občutili mnoge pomanjkljivosti dosedanjega voznega reda, so se udeležili konference zastopnik občinskega ljudskega odbora in dva zastopnika Turističnega društva. Zastopstvo iz Tržiča je za to konferenco že prej pripravilo skupne predloge, s katerimi naj bi odpravili dosedanje pomanjkljivosti voznega reda in druge nevedčnosti. Konferenca vseh predlogov Tržičanov sicer ni mogla upoštevati, vendar je naše zastopstvo dobilo zagotovilo, da bodo v bodoče odpravljeni vsaj najbolj kričeči primeri neugodnih železniških zvez. Tako homo n. pr. spet dobili popoldansko zvezo z Ljubljano, ki smo jo zdaj zelo pogrešali. Tudi za to, da bi jutranji vlak, ki prihaja v Tržič ob 7.45, imel čim manj zmuče, se bo v bodoče direkcija ZTP potrudila. Ze za teh dvoje zboljšanj voznega reda bo tržičsko prebivalstvo direkcijski zelo hvaležno, če jih bo v resnici izvedla.

NOVA UREDBA O CESTNEM PROMETU

V zadnjih letih je cestni promet v Sloveniji zelo oživel. Tujci in razni turisti se vedno bolj poslužujejo naših cest kot tranzitnih zvez ali pa jih uporabljajo zaradi poslovnih zadev trgovine, turizma itd. Prav dejstvo, da je promet po naših cestah vsako leto večji, je primoralo naše odgovorne organe, da dopolnijo Odredbo o cestnem prometu v Sloveniji, ki je izšla v Uradnem listu LRS št. 31 z dne 18. VIII. 1955.

Dopolnilna odredba v glavnem obravnava koristnike cestnega omrežja vsakega zase kot n. pr. motorna vozila, kolesarje, vprežna vozila in pešce. Peto poglavje te odredbe nalaga še nove prepovedi in obveznosti do pešca. Prepoveduje vsako igranje na cesti kot: zoganje, nogomet, balinanje, drsanje, sankanje, smučanje, kotalkanje in podobno, kar bi oviralo nemotni promet na javnih cestah ali neposredno ob njej. Nova odredba celo predpisuje, da se zaradi prekrška iz prednjega odstavka, ki ga stori otrok, kaznujejo starši ali oseba, ki je odgovorna za varstvo otroka n. pr. rednik.

Oglejmo si najprvo, kaj nova odredba pove novega za motorna vozila, vprežna vozila, kolesarje in za pešce.

MOTORNA VOZILA

Nova odredba posveča motornim vozilom posebno poglavje, v katerem dopolnjuje zvezno uredbo o prometu na javnih cestah v točkah, ki so v njej pomembnejše.

Da bi se kolikor mogoče že vnaprej preprečile razne nevarnosti v prometu ali pa celo prometne nesreče, je odredba naložila del odgovornosti za take posledice osebi, ki je odgovorna za vožnjo park. Taka oseba ne sme zaupati motornega vozila vozniku, čigar sposobnost za upravljanje vozila je zmanjšana zaradi utrujenosti, alkoholne pijače ali zaradi kakšnega drugega vzroka.

Nova odredba tudi zahteva, da z motornim vozilom voznik ne sme povzročati hrupa ali dima, ki moti okolico ali ogroža promet. Splošno je znano, kakšen hrup povzročajo nekatera motorna kolesa, zlasti dirkalna. Zato je predpisano, da mora biti motorno vozilo opremljeno z dušilcem zvoka in da tudi ni dovoljeno za posamezne vožnje zmanjšati ali odstraniti učinka tega dušilca. Sekretariat za notranje zadeve je že dal na log tehničnim komisijam za pregled motornih vozil, da morajo ob tehničnem pregledu vztrajati na tem, da imajo vozila dušilec zvoka in da imajo izgovorno cev nameščeno na levi strani, tako da ne dimi med ljudi, kakor se to dogaja, če je izgovorna cev nameščena na desni strani.

V naših mestih so uprave za ceste na pobudo prometnih organov začele označevati prehode za pešce. LM je ob raznih tednih prometa tudi kampanjsko usmerjala ljudi preko teh prehodov in skušala doseči, da bi bili preostali deli cestišč samo za vozila. Nikjer pa ni bilo posebej določeno, kako se na takem prehodu srečujeta vozilo in pešec in kdo ima prednost. V 14. točki postavlja nova odredba pravilo, da mora voznik motornega vozila na cesti, kjer je označen prehod za pešce, zmanjšati hitrost in se po potrebi tudi ustaviti, če pešec že prečka na dovoljenem prehodu ceste. Iz tega določila torej izhaja, da ima vozilo praviloma še naprej prednost pred pešcem, ki prečkajo cesto na prehodu. Le v primeru, če je pešec že na cesti, se mora vozilo po potrebi tudi ustaviti. Dolžnost pešce torej je, da se prepričajo, če je cesta prosta tudi v primeru, kadar nameravajo prečkati cesto na prehodu za pešce in da ne drvijo slepo čez vozišče v preprčanju, da je ta prehod namenjen samo njim in da morajo zaradi njih vsa vozila obstati.

Na teh prehodih torej mora veljati obojestranska obzirnost.

V poglavju za motorna vozila je še določeno, da mora sopotnik na zadnjem sedežu motornega kolesa sedeti tako, da je obrnjen v smer vožnje. S tem je odpravljena razvada, ki je prišla k nam iz Italije, da namreč ženske sedijo na sociusu motornih koles postrani, z obema nogama na eno stran in na ta način z nenormalno držo jemljejo motorju ravnotežje, ki ga mora potem voznik motorja lovit. Taka razvada pri nas ni dopustna, ker je za promet nevarna.

Dolgo se je pojavljalo v cestnem prometu vprašanje, kako naj vozniki in potniki izstopajo iz vozil. Večina motornih vozil ima volane na levi strani in zaradi tega tudi večina šoferjev izstopa na levi strani. S tem, ko izstopajo in odpirajo vrata, ovirajo promet in ni malo primerov, ko je prišlo zaradi tega do nesreč. Zlasti kolesarji, ki so prehitevali stoječe motorno vozilo tik ob njegovi levi strani, so se nekajkrat znašli pred odprtimi vrati, se zaleteli vanje in ponesečili. Nova odredba je rešila tudi ta problem in predpisala, da ni dovoljeno odpirati vrat na levi strani avtomobila med vožnjo ali pri ustavljanju na vozišču in da je praviloma dovoljeno vstopiti v avtomobil ali izstopiti iz njega le na njegovi desni strani. Le v primeru, če je vozišče prosto, o čemer se mora izstopajoči ali vstopajoči prepričati, se lahko izjemoma vstopi v avtomobil ali izstopi iz njega na levi strani.

VPREŽNA VOZILA

V tretjem poglavju govori odredba o vprežnih vozilih. Vprežna vozila so pri nas s svojo počasnostjo in nedisciplino resna ovira v sodobnem, hitrem in številnem prometu. Vozniki prepuščajo živini svobodo, da si po mili volji utira pot na cestišču, vozove imajo naložene tako, da tvor večkrat presega okvir vprežnega vozila in da zaradi slabe pritjenosti pada na cestišče. Težko je tudi prisiliti voznike vprežnih vozil, da bi imela njihova vozila ponoči predpisane luči. Nova odredba se za te probleme posebno zanima in je predpisala vrsto ukrepov, ki naj bi preprečevali to nedisciplino vprežnih vozil. Tako mora voznik vprežnega vozila, če namerava peljati čez cesto ali obrniti vozilo, le-to ustaviti in se prej prepričati, ali je cesta prosta. Pri obračanju mora voznik držati živino pri glavi za udo ali povodec. Nedovoljeno je torej, da voznik na cesti obrača vprežno vozilo z vajeti in pri tem sedi na vozilu. Dalje predpisuje odredba, da mora imeti vprežno vozilo brezhibno delujočo zavoro, da mora biti varno naloženo in da mora širina in višina natovorjenega vozila ustrezati določbi 4. člena uredbe o varstvu javnih cest, ki pravi, da sme skupna širina vozil s tovorom vred znašati 2,5 m, višina največ 3,5 m, dolžina pa največ 22 m.

Važna je tudi novost, da mora imeti vprežno vozilo poleg predpisane bele luči na zadnji levi strani še tudi rdeče steklo, ki odbija svetlobo. Tako rdeče steklo se zahteva tudi pri kolesarjih in predstavlja v cestnem prometu uspešen varnostni ukrep, ker zadaj vozeča motorna vozila ponoči hitro opazijo pred seboj kolesarja in vprežna vozila, katera je sicer brez teh stekel kljub močnemu reflektorju motornega vozila težko pravočasno opaziti. Zlasti je težko opaziti vprežna vozila, ki so naložena s senom in s tem precej podobne barve kakor je cestišče. Vozniki motornih vozil jih ponoči ponavadi zapazijo šele v zadnjem trenutku, kar je večkrat usodno za oboje.

KOLE SARJI

V 4. poglavju obravnava nova odredba kolesarje, ki povzročajo naši republik v cestnem prometu še prav posebne

probleme. Kolo je splošno ljudsko prevozno sredstvo in je zelo številno zastopano po naših cestah. Ob določenih urah in na določenih mestih kolesarji včasih kar preplavijo cestišče, si s tem prilastajo prednost v prometu, vozijo nedisciplinirano in resno ogrožajo ostali promet. Med kolesarji je ugotovili največ objestnih voženj, zlasti med mladino, ki misli, da ji je vse dovoljeno in da tako obvlada kolo, da se ji ne more ničesar zgoditi. Zaradi svoje okretnosti je kolo tudi zelo primerno za objestne vožnje (vožnja brez upravljanja kolesa z rokami, vožnja več odraslih oseb na enem kolesu itd.).

Kolesarji so poleg pešcev najštevilnejši koristniki javnih cest. Poleg tega, da je v Sloveniji nad 300.000 koles, ki so večinoma stalno v uporabi, moramo še upoštevati, da znajo pri nas voziti kolo tudi take osebe, ki ga nimajo, pa si ga izposojajo. Ljudje uporabljajo kolo za službo, za vožnjo na delo, za šport in zabavo.

Nova odredba skuša z nekaterimi določili odpraviti nediscipliniranost kolesarjev na naših cestah in jih prisiliti k taki vožnji, ki bo za nje in za ves promet najbolj varna in primerna. Tako n. pr. sedaj ne smejo kolesarji voziti v štric, na cesti kjer je strujen kolesarski promet ali je sicer močan ali nevaren promet, ne smejo prehitevati drugega kolesarja, trokolesa ali vprežna vozila.

Prepovedano je na kolesu voziti odraslo osebo. Lahko pa vozi kolesar otroka, ki še nima 8 let, če je na okviru pred voznikom nameščen sedež, na sprednjih vilicah pa držalo za noge. Kolesarjem je prepovedano voziti otroke na zadnjem blatniku ali na prtljažniku.

Kolo mora imeti zvonček, luč in zadaj steklo, ki odbija svetlobo. Medtem ko zahtevamo, da mora biti motorno vozilo vedno v brezhibnem stanju, da mora torej poleg drugega imeti tudi poldnevi v redu sprednje in zadnje luči, pri vprežnih vozilih in kolesih ni takih zahtev. Vprežno vozilo in kolo morata imeti predpisane luči in odbojno steklo samo ponoči.

PESCI

Ni dolgo tega, ko so se pešci pri nas na večini cest čutili skoro popolne gospodarje. Hodili so, kjer jim je ugajalo in so se le tu in tam ognili vozilu. Zato danes ne morejo razumeti hitrega tehničnega razvoja prometa pri nas, ki zahteva določene posege tudi na račun svobodne hoje. Ne zavedajo se niti nevarnosti, kateri se izpostavljajo, ko samovoljno in nedisciplinirano uporabljajo ceste. Že zvezna uredba o prometu na javnih cestah nalaga pešcem v 23. členu dolžnost, da morajo uporabljati skrajno desno stran cestišča v smeri hoje, kjer pa je steza za pešce, pa morajo uporabljati le tako stezo. Ta uredba nalaga pešcem tudi pozornost pri prečkavanju ceste in predpise, da smejo na cestah, kjer so označeni prehodi za pešce, uporabljati le te prehode.

Nova odredba nalaga še nove prepovedi in obveznosti za pešce. Prepoveduje na cestah igranje, zoganje in druge igre, ker se je zadnje čase med mladino zelo razpaslo (posebno na Koroški cesti). Novo in zanimivo je pri tem, da odredba postavlja kot odgovorne za take igre starše in skrbnike, ker zanemarjajo nadzorstvo nad njimi.

Dalje določa še odredba, da smejo pešci uporabljati hodnike in tiste dele ceste, ki so določeni za pešce, tudi za vožnjo bolniških in invalidskih vozičkov na ročni pogon, otroških vozičkov in avtomobilčkov ter otroških koles.

Pešci, ki nosijo dolge predmete, n. pr. lešene drogeve itd., smejo in morajo uporabljati vozišče ob skrajnem desnem robu. Pešec, ki vodi kolo z roko ali pelje ročni voziček, ne sme iti po hodniku temveč ob skrajnem desnem robu cestišča.

Tradicija

Andrej Tišler

TRŽIŠKEGA ČEVLJARSTVA

STROKOVNA IZOBRAZBA IN ČEVLJARSKI VAJENCI

S prevratom leta 1918 je nehalo potovati naših mladih pomočnikov proti severu za delom in strokovno izobrazbo. Na jug ni nihče šel in tako smo ostali nekam zaprti v naši trziški kotlini. Že leta 1919, torej pred koroškim plebiscitom, se je šel učiti čevljarstva kot zadnji Tržičan Jaka Majersič na Koroško v Dole pri Borovljah k mojstru Kuharju, ki je izšel ovač soščno obutev po meri. Majersič se je po končani učni dobi vrnil v Tržič leta 1923. Istočasno pa se je pri čevljarškem mojstru Lojzetu Mehletu izučil sin njegovega bratranca, Justin Mehle iz Alz. ersce pa pri Dunaju. Fant se je kmalu privadil naši govorici. Obiskoval je tudi državno obratno-nadaljevalno šolo. Po učni dobi se je leta 1923 vrnil domov in kmalu postal čevljarški mojster.

Za strokovno izobraženega čevljarškega mojstra je veljal nekada vsakdo, ki je znal dobro in soščno delati, ker glede mode ni bilo nobenih posebnih zahtev. Ni bilo ne strokovnih knjig, ne kakih modnih revij. Leta 1872 je na Dunaju izšla prva strokovna čevljarška knjiga „Lehrbuch der Fussbekleidungskunst“, ki jo je spisal že omenjeni Robert Knöfel, ki je začel leta 1875 izdajati še strokovno revijo „Neue Wiener Schuhmacherzeitung“. Po Knöfelovi smrti leta 1884 je strokovno revijo začela izdajati dunajska čevljarška zadruga pod imenom „Der österreichische Schuhmachermeister“, ki je prinašal poleg raznih spšov strokovne vsebine mesečno še 2—4 modne vzorce z risbo. Imenovana strokovna revija je bila precej razširjena po naši domovini. V Tržiču je imela nekaj let naročeno tudi čevljarška zadruga ter mojstra Mehle in Pogačar. Tako so se naši mojstri, seveda le tisti, ki so bili dobro vešč nemščine, iz navedene dunajske revije lahko naučili marsikaj doslej jim neznanega, zlasti anatomske, različnih izdelav, tehnologije usnja, merjenja nog itd.

Ko so zlasti po prvi svetovni vojni začele izhajati francoske, nemške in italijanske modne revije v širšem obsegu in je naša čevljarška industrija začela leto za letom izdelovati modernejšo obutev, je nastal za čevljarške mojstre problem in s časom naprej. Zato je leta 1922 trziška čevljarška zadruga organizirala čevljarški priprojevalni tečaj, ki ga je vodil Karel Majce, strokovni učitelj iz Ljubljane, v prostorih bivše gostilne „pri Kodru“, sedaj Partizanska ul. 5. Tečaja se je udeležilo precej mojstrov in pomočnikov iz Tržiča in okolice.

Po svetovni vojni leta 1919 se je zopet začel pouk na bivši obrtno-nadaljevalni šoli v Tržiču. Prenehala je sicer nemška usmerjenost šole, učni predmeti pa so ostali skoraj isti kot za časa Avstrije; o kakem izboljšanjem strokovnem pouku ni bilo govora.

Leta 1924 je ravnatelj bivše trziške meščanske šole, Albin Lajovic postal tudi upravitelj obrtno-nadaljevalne šole, ki se je preimenovala v strokovno nadaljevalno šolo. V Tržiču je bila tedaj živahna obrtniška razgibanost, vajencev različnih strok, zlasti čevljarjev, vedno več. Napredni upravitelj Lajovic je stremel za tem, da bi vajenci na šoli dobili boljše splošno in čim več strokovne izobrazbe. Za pouk splošnih predmetov je postavil najboljšo učno moč, za poučevanje strokovnih predmetov pa je vabil najboljše mojstre iz kovinske, lesne, oblačilne in čevljarške stroke. Odziv je bil zelo slab. Kljub temu pa smemo biti čevljarji ponosni, da se je iz naše srede javil čevljarški mojster Alojzij Mehle za poučevanje strokovnih predmetov.

Alojzij Mehle je bil rojen leta 1886. Pri svojem očetu se je izučil čevljarstva. Po dovršeni učni dobi je tudi on šel v „fremd“, da bi se strokovno še izpopolnil. Delal je v Planegu pri Münchenu. Zaradi spretnosti v ročnem šivanju skoraj si je kmalu pridobil ugled pri mojstru, ki mu je izposloval dovoljenje, da se je smel, čeprav kot inozemec, udeleževati mojstrskega tečaja v Münchnu leta 1906. Tako je dovršil čevljarški strokovni tečaj in prejel diplomo s prav dobrim redom. Vrnil se je domov, ker je moral odslužiti triletno vojaški rok pri „dragonarjih“. Nato se je podal na Dunaj in leta 1912 dovršil še dunajsko državno čevljarško šolo. Po svetovni vojni je postal čevljarški mojster v Tržiču in nadomestoval svojega že starega očeta. Na strokovni nadaljevalni šoli je začel poučevati decembra leta 1924. Pouk strokovnih predmetov je bil tedaj vse do leta 1933 ob nedeljah od 9—13. ure, pouk splošnih predmetov pa v ponedeljek, torek in sredo od 10.—19. ure v prvem nadstropju bivše meščanske šole, sedaj nižje gimnazije. Po Koroškem in Zg. Stajerskem ter drugod so že za časa avstro-ogrške monarhije po mestih, kjer je bilo za eno ali drugo stroko dosti vajencev, poučevali za to sposobni mojstri, pri nas je bilo pa to skoraj nekaj novega. Tudi oblast sama se za strokovni pouk ni dosti brigala, izdan ni bil noben učni načrt za strokovne predmete, pouk je bil prepuščen razporeditvi mojstra-učitelja. Pouk strokovnih predmetov ob nedeljah smo na vabilo upravitelja šole, Albina Lajovica obiskovali tudi nekateri pomočniki poleg precejšnjega števila vajencev. Zato lahko trdim, da je bil pouk dober in da smo se od Mehleta precej naučili. Napredek se je pokazal zlasti na vsakoletnih razstavah v telovadnici meščanske šole. Solska leta so trajala od začetka oktobra do konca aprila. Alojzij Mehle je poučeval res z nekim zanosom. Za strokovno izobrazbo našega naraščaja je žrtvoval svoj potrebni nedeljski oddih. Zaradi bolehnosti je leta 1930 odpovedal poučevanje. Nekaj let je še ostal samostojen mojster v svoji hiši na „Cimpru“, Koroška cesta št. 58. Pred drugo svetovno vojno je bil pa že zaposlen pri svojem bratu Konradu. Umrl je leta 1945. Prvega trziškega strokovnega učitelja naj ohrani vsa naša čevljarška javnost v hvaležnem spominu kot delavca za napredek strokovne izobrazbe našega naraščaja.

Odprta je industrijska čevljarška šola

Letošnjo jesen sta ustanovili tovarna obutev „Peko“ v Tržiču in tovarna obutev „Planika“ v Kranju industrijsko čevljarško šolo. Obe tovarni imata isti interes, da si zagotovita potreben kader za delo v čevljarški industriji. Isti predmeti se bodo poučevali v obeh paralelnih razredih v Tržiču in v Kranju.

Dne 15. septembra 1956 so se že ob 7. uri zjutraj zbrali učenci in učenke industrijske čevljarške šole v obratu II tovarne „Peko“, kjer bo imela šola lep prostor za praktično delo in učilnico.

Solo je odprl sekretar tovarne „Peko“, tov. Jagodic. V svojem nagovoru na učence je obrazložil pomen in veljavo te šole, saj lahko vsak priden učence doseže pozneje tudi višjo kvalifikacijo v industrijski mojstrski šoli v Borovkem. Industrijska čevljarška šola je prva te vrste v Sloveniji. Prebral je urnik teoretičnega in praktičnega pouka in imena strokovnih predavateljev ter pozval učence k pridnemu, vztrajnemu učenju in lepe- mu vedenju.

Naivnost mladih ljudi

Razumljivo je, da mlajši ljudje pod vplivom avanturističnih filmov in knjig zelo radi nasedajo govoricam o „lepšem življenju“ v tujini, vendar se od teh ljudi nihče ne spomni, da bi povprašal, koliko je resnice v teh govoricah.

Kam pripelje naivnost nekaterih naših mladih ljudi, ki še vedno verjamejo propagandi o „raju“ onstran naših meja, nam najbolj zgovorno pričajo primeri tistih, ki se vračajo!

Če bi se vsak zavedel, da mora tudi v tujini po prekoračenju meje v zapor in kasneje trdo delati ter se boriti za svoj življenjski obstoj, ne bi želel v tujino. Nikakor pa ne bi delal načrtov o ilegalnem prekoračenju meje preko lepih, toda nevarnih Karavank, kjer lahko po svoji nespameti izgubi življenje. (Tak primer je bil s Fagančelijem, ki se je težko poškodoval v severni steni Košute in poškodbam podlegel. Doma je zapustil žalostno mater, kateri je bil edina uteha v njenem samotnem življenju. Ta tragedija ni osamljena v Karavankah.)

Še bolj žalostni primeri pa so tisti, ko ljudje doma zapustijo družino z otroki, seveda nepreskrbljeno. Kako bodo gledali na nje otroci, ko se bodo zavedeli, da so zaradi očetovega avanturizma živeli v pomanjkanju očetove ljubezni in vzgoje pri utrjevanju njihove začetne življenjske poti? Vsekakor ne bo več tiste harmonije v družini, kot bi morala biti.

Vzroki, da ta ali oni zapusti rodno zemljo, so največkrat zgolj preazne obljube, ki jih nudi tuja propaganda o dobri zaposlitvi in lahkih delovnih pogojih na dnu jaskov v rudnikih Essna. Želo pogosto pa zmešajo glavo našim mladeničem razna motorna vozila, ki jih v tujini „dele zastoj“. Ko pa se po nekaj mesecih v tujini navzijejo tegobe, zapadejo v razne skrajnosti ter jih je sram, da bi se vrnili v domovino.

Kakšen sprejem imajo v tujini za te, k njim „dobrodošle begunce“, vedo povedati tisti, ki se vračajo. V najboljšem primeru jih čaka trdo delo pri kmetu, v rudniku ali pri čiščenju ruševin pretekle vojne. In število vračajočih se oseb ni majhno!

VAZNO OBVESTILO

Operativni štab Gasilske zveze v Tržiču obvešča prebivalstvo trziške občine, kar velja tudi za podeželje, da bodo v času od 1. 10. do 20. 10. 1956 redne letne nočne gasilske vaje na teritoriju celotne občine. Signal za te nočne gasilske vaje bo izredno 1-minutno tuljenje tovarniških in mestne sirene. V primeru, če bi se pojavil požar, pa bo signal normalno 3 krat po enominutno tuljenje sirene.

Nato je učencem spregovoril predavatelj čevljarške tehnologije, nakratko očrtal pomen posameznih učnih predmetov, ki so nujno potrebni za strojnega delavca v čevljarški industriji kakor tudi zunaj tovarne. Učenci naj si vzamejo za zgled sedanje vodstvo tovarne „Peko“. Povečini, skoraj vsi vodilni člani kolektiva od mojstrov v obratnih oddelkih preko obratovodij do direktorja so bili nekoč v težjih razmerah vajencev, pomočniki itd. Niso imeli priložnosti obiskovati industrijskih šol, ker jih ni bilo. Sedanja odgovorna mesta so si pridobili z vztrajnim učenjem in delom.

Tov. Breško je kot instruktor praktičnega dela učence ponovno pozval k redni, disciplinini, zanimanju za vse učne predmete, želeč jim kar najboljših uspehov.

Otvoritev šole sta prisostvovala še obratovodja tov. Porenta in član Solskega odbora, tov. Hvalica. Nato je tov. Breško otil učence na ogled posameznih obratov tovarne „Peko“. Redni pouk se je pričel v ponedeljek, dne 17. septembra

Skrbimo za snago, da ne bo okužb!

Rdeči križ v Trzinu je v ponedeljek, 17. t. m. zvečer priredil v dvorani na Skali predavanje o otroški paralizi, ki se je v zadnjih mesecih razširila po Sloveniji in tudi v Trzinu povzročila precej preplaha. Zanimanje za to predavanje je bilo naravnost presenetljivo, saj so poslušalci napolnili ne le vse sedeže in stojišča v dvorani, ampak so se nagnili tudi na hodniku ob stranskih vhodih v dvorano.

Predsednik mestnega odbora RK, tov. Alfonz Inkret, je pozdravil predavatelja, tov. dr. Stanka Živca, ki so ga tudi poslušalci pozdravili s ploskanjem. V predavanju je tov. dr. Živec razložil, kako se bolezen pojavlja, kako jo spoznamo in kaj naj ukrenemo, da se je obvarujemo. Poudaril je, da je poliomyelitis „bolezen umazanih rok“ in da je zato predvsem reba paziti, da si otroci pred vsako jedjo in po opravljeni potrebi umivajo z milom roke. Kajti virus, ki bolezen povzroča, se zadržuje v črevesu in iztrežkih in je zato higiena na naših straniščih in snažnost naših rok prvi pogoj, ki nam pomaga omejevati bolezen.

Ker sprva bolezen nima posebnih znakov, da bi jo mogli ločiti od navadne influenze, je nujno potrebno, da vsakdo, ki ima zvišano temperaturo, leže v posteljo in čimbolj miruje. Kajti šele v nekaj dneh se pokaže, ali bo res opravka z navadno influenco, ali bo izbruhnilo resnejše obolenje. Ker ni moč ločiti paraličnega meningitisa od navadnega seroznega meningitisa, je pač v času epidemije treba vsakega sumljivega bolnika poslati na kliniko, kjer ima vse pogoje, da se bolezen omili, če že ne docela pozdravi.

Zato je število tistih, ki so bili prepeljeni v bolnišnico oziroma na kliniko, čokaj večje od števila bolnikov, pri katerih so se pojavile paralize. Kajti tudi tisti, ki obole za poliomyelitisom, ne ohromijo vedno, marveč le v redkih primerih. Vendar so ohromitve včasih tako težke, da povzročajo ali smrt ali pa dosmrtno invalidnost. Zato je borba proti poliomyelitisu zavzela vso našo javnost in postala resna zadeva nas vseh.

Poleg skrbi za snago je naša borba proti obolenju obenem borba proti muham, ki so neposredne prenašalke bolezni. Zato upamo, da bo začelo število obolenj sedaj, ko nastopa hladnejše vreme padati, ker bo v mrazu manj muh in tudi manj nezrelega sadja, ki veča možnost okužbe.

Poliomyelitis je bolezen civiliziranih narodov, kar je na prvi mah, presenetljivo, ko vemo, da civilizirani ljudje pač bolj pazijo na osebno higieno, in tudi problemi okoli smetišč, gnojšč in stranišč so v civilizirani družbi že vsaj do neke mere rešeni zadovoljivo. Vendar je treba pomisliti še na to, da pri primitivnih ljudstvih prihajajo otroci že zgodaj v stik z okužbo in se zato počasi imunizirajo, otroci, ki žive v higienskem okolju pa še niso bili okuženi in zato so v mnogo manjšem številu imuni, pa je zato število obolenj pri njih večje.

Se to in ono o boleznih sami je povedal tov. doktor, po predavanju pa se je razvila dokaj živahna diskusija o higienskih

prilikah v Trzinu. Žene so želele, naj bi v prodajalnah kruha ne bila zaposlena le ena prodajalna, ki mora prijemati hkrati kruh in umazan denar. Tov. dr. Živec je pojasnil, da je sanitarna inšpekcija že zahtevala, da se namestita v pekarni dve osebi, od katerih bo ena imela opravilo le z denarjem, druga samo s kruhom.

Na vprašanje, kako in kaj je s čisto, je tov. dr. Živec pojasnil, da bo v šoli na razpolago milo in tekoča voda, otroci bodo pa morali nositi s seboj v šolo čisto brisačo — vsak svojo — da si bodo pred vsako malico in po opravljeni potrebi umili roke. V šoli bo tudi posoda za lizolovo raztopino, da si bodo otroci roke razkužili.

Tov. doktor je opozoril še na to in ono pomanjkljivost in ugotavljal, da so v nekaterih primerih higienske prilike v Trzinu skrajno nezadovoljive, vendar vsega hkrati ni mogoče rešiti, ker so za to potrebna precejšnja denarna sredstva (n. pr. javno stranišče), vendar upamo, da bo sčasoma uspelo rešiti najbolj nujne zadeve. Sanitarna inšpekcija je že marsikaj ukrenila in dosegla, marsikaj pa še bo, a nedostatkov je obilo in jih ni moč v kratkem času odstraniti oziroma urediti.

Mlečno restavracijo dobimo

Potreba po mlečni restavraciji se je čutila že dalj časa v Trzinu in tudi mnogo prizadevanja, da jo dobimo, je že bilo. Vendar je bilo doslej vsako tako prizadevanje brez uspeha zlasti zaradi tega, ker ni bilo na razpolago primerne lokalne. Letos je Društvo prijateljev mladine stvar spet krepko vzelo v roke in, ko je občinski ljudski odbor zagotovil denarna sredstva za mlečno restavracijo, začelo s potrebnimi pripravami zanjo. Uspelo mu je pridobiti primeren lokal na Trgu svobode 20, kjer je imela doslej svoje prostore Svoboda. Le-ta se bo namreč preselila v prostore Planinskega društva, le-to pa v lokal pri „Steru“. Lokal pri „Steru“ je doslej v silo uporabljala glasbena šola, ki pa je zdaj končno le dobila še ostali dve sobi v II. nadstropju Cankarjevega doma. (Mimogrede povedano, je Glasbeni šoli bilo s tem zelo

ustrežno, kajti odslej bo pouk na tej šoli v glavnem strujen le v enem poslopu.)

Društvo prijateljev mladine si prizadeva, da bi bila mlečna restavracija kar se da moderno urejena, predvsem pa, da bo nudila delovnemu ljudstvu tečno hrano in pijačo po čim nižji ceni. Medtem, ko je človek doslej težko dobil v Trzinu v zgodnjih urah topel zajtrk, mu bo n. pr. le-ta na razpolago že, preden bo šel na delo. Prav tako se bo lahko v mlečni restavraciji okrepal za majhen denar tudi opoldne in zvečer ali kadarkoli čez dan.

Društvo prijateljev mladine upa, da bo mlečna restavracija že prav kmalu odprta. Njegovo prizadevanje zasluži vso pohvalo. Ko bo njegova zamisel uresničena, mu bo marsikak Trzinčan zelo hvaležen zanj!

Uradni odloki občinskega ljudskega odbora

Na podlagi 25. člena uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš (Uradni list FLRJ, št. 29-344/54), X. razdelka 2. poglavja priloga I/A zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ, št. 34/55) ter na podlagi 15. in 50. člena 2. točke zakona o občinskih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-88/52), je občinski ljudski odbor Trzin, na seji dne 1. julija 1956 sprejel

ODLOK

o sklepanju stanovanjskih pogodb

1. člen

Za vsa stanovanja na območju občine, ki so dana v najem, se morajo skleniti stanovanjske pogodbe z upravitelji stanovanj (stanovalci) po predpisih tega odloka.

2. člen

Z upravitelji stanovanj v hišah, ki so vključene v družbeno upravljanje, sklepajo pogodbe hišni sveti, za hiše, ki niso v družbeno upravljanju, pa lastniki hiš.

3. člen

Ne morejo se skleniti stanovanjske pogodbe z upravitelji stanovanj, ki v občini:

- nimajo stalnega bivališča,
- ne morejo izkazati pravice do določenega stanovanja.

4. člen

Upravitelji stanovanj izkažejo stalno bivališče s potrditvijo prijavnega urada ali

z osebno izkaznico, pravico do določenega stanovanja pa:

a) za stanovanja, naseljena do 15. maja 1956, z odločbo pristojnega stanovanjskega organa, z dosedanjjo po odločbo ali z drugim veljavnim naslovom;

b) za stanovanja, naseljena po 15. maju 1956, pa samo z odločbo Stanovanjske uprave, ki pa mora biti opremljena s klavzulo o potrditvi, če gre za stanovanja v hišah iz 86., 87. in 88. člena uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš.

5. člen

Za stanovanja, ki so pravnomočno odpovedana, se mora skleniti začasna stanovanjska pogodba.

Začasna stanovanjska pogodba preneha veljati, ko je upravitelju stanovanja zagotovljeno drugo stanovanje, ki mu pripada po uredbi o upravljanju stanovanjskih hiš oziroma uredbi o razdeljevanju in odpovedi stanovanj.

6. člen

O vseh sporih, ki bi nastali v zvezi s sklepanjem pogodb po tem odloku, odloča na prvi stopnji stanovanjska uprava.

Zoper odločbo stanovanjske uprave je mogoča pritožba, ki se vloži pri stanovanjski upravi v 8 dneh po vročitvi odločbe na tajništvo za gospodarstvo OLO Kranj.

Hišni svet oziroma lastnik hiše mora skleniti stanovanjsko pogodbo, če se stanovalec izkaže s pravnomočno odločbo o dodelitvi stanovanja.

Če hišni svet oziroma lastnik hiše ne bi sklenil pogodbe, jo sklene stanovanjska uprava.

7. člen

Stanovanjske pogodbe se ne sklepajo: a) z upravitelji stanovanj — lastniki hiš v družbeno upravljanju;

b) z upravitelji stanovanj, ki se z veljavno listino izkažejo, da imajo služnostno pravico stanovanja vpisano v zemljiški knjigi, pred uveljavitvijo uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš.

8. člen

Stanovanjske pogodbe, za katere se ugotovi, da so sklenjene v nasprotju z določbami tega odloka, so nične.

9. člen

Upravitelji stanovanj morajo skleniti s podnajemniki podnajemniške pogodbe. Iz pogodbe za opremljene sobe mora biti razvidna najemna za prazno sobo in odškodnina za opremo.

10. člen

Stanovanjske, začasne in podnajemniške pogodbe morajo biti sklenjene v 3 dneh na obrazcih, ki jih predpiše Stanovanjska uprava.

En izvod pogodbe mora hišni svet, lastnik oziroma upravitelj stanovanja v 15 dneh po sklenitvi pogodbe vročiti Stanovanjski upravi.

11. člen

Za vsa naseljena stanovanja morajo biti stanovanjske, začasne stanovanjske in podnajemniške pogodbe sklenjene v 60 dneh po uveljavitvi tega odloka, za novonaseljena stanovanja pa v 15 dneh po pravnomočnosti odločbe o dodelitvi

Palovčani pred 150 leti

Skok dalje, nekako sredi vasi stoji hiša s številko 11, ki ji pravijo „pri Pustu“. Nekdaj so se tu pisali Česen. Tako stoji zapisano, da je 21. 6. 1791 umrl 3 letni sinček Andrejček na sušici. Malo pozneje se pa poroča, da je 18 letna Marjeta Česen poročila (4. 2. 1807) 19 letnega Jakoba Janšo posestnika na Nemških Brezjah. Doma sta tedaj gospodarila Jožef Česen in njegova žena Helena Ažman. Imela sta sina Stefana in mlajšega Franca. Ta se je kot 23 letni poročil 21. 2. 1847 z 32 letno Marijo Pernuš (Mobje-vo) iz Leš. Pozneje prešle Pustovina na rod Mobjevih Pernušev, ki se je tu obdržal do današnjih dni.

Spod Jekula je hiša s številko 12, po domače „pri Klemnu“. Tu se je dolgo vzdrževal priimek Kokalj. Okrog leta 1800 sta gospodarila na tem domu Andrej Kokalj (Kokail) in njegova žena Jera Golmajer (Golmarjeva iz Leš). Gospodar je bil čisti čas močno obratjan, ker ga večkrat srečavamo kot botra pri krstu ali poročno prič. Njun sin Andrej se je poročil 22. 2. 1819 s Heleno Langus iz Mlake. Tudi sin iz tega zakona je bil Andrej. V starosti 23 let se je poročil (24. 2. 1812) s 37-letno Nežo Bešter z Brezij, župnija Mošnje. Dedinja Klemnovega posestva Katarina je dobila za moža Antona Štularja z Jezerskega in tako je k hiši prišlo novo ime.

Naslednja hiša v vrsti nosi številko 13 in je znana z domačim imenom „pri Jernevcu“. S to hišo je bil dolgo časa povezan priimek Pohar. Poharji so se držali na Brezjah (Brezcah) in so verjetno od tam prišli v Paloviče. Prvega Poharja zasledimo že l. 1783. Takratni gospodar pri Jernevcu je bil Jakob Pohar. Tistega leta mu je umrl 8 mesečni sinček Gasper. Pozneje se omenjata Jožef Pohar in njegova žena Helena Žagar. Njun sin istega imena je bil vdovec in dvakrat poročen. Prva žena ni znana, pač pa druga Jera Legat, ki je služila pri Kovaču v Palovičah za dekle. Legati pa izvirajo iz Leš, tako so se pisali prvotno pri Spelnovcu.

Številka 14 nosi lepo in ponosno ime „pri Jurku“. Pridni in delavni ljudje so vedno bili pri tej hiši. Prvotno je tu gospodaril rod Prežlov. Prvi, ki sem ga mogel ugotoviti, je Jurij Prežl, otrok, star 1 l 1 m 24 dni in je umrl 27. 7. 1788. Potem so drug za drugim pomrli še 3 otroci (Andrej 1789, Marija in Neža dvojčiči 1794). Preostali Jakob Prežel je našel svojo ženo na Mlaki. Hči njegovoga naslednika (brata ali sina) Johana z imenom Marija Prežl se je pri svojih 25 letih poročila (8. 2. 1836) z eno leto starejšim Primožem Paplerjem, kmečkim si- nom, doma na Brezovcih župnija Ovsišče. Tako so se s tem letom v Palovičah naselili Paplerji. Tu so se močno razrasli in ustanovili posebno vejo Paplerjev tudi v Lešah. Po 12 letih srečnega zakona je Primož Papler postal vdovec. V starosti 38 let se je 21. 2. 1848 poročil z 21. letno Marijo Bešter iz Podblice. Tako so za Paplerji še Beštri začeli prihajati s hribov v naše kraje in se polagoma udomačili v Palovičah, Lešah in Vadičah, kjer so se obdržali do današnjih dni.

Okrog leta 1785 že potem, ko je bila v naših krajih izvedena prva numeracija hiš, je bila zgrajena na dohodu iz Leš v Paloviče na parobku Brda hiša s št. 15 imenovana „pri Princu“. V tej hiši je umrla 2. 2. 1788, zadeta od kapi 53 letna gosača Marija Pohar. Sicer so se pa gospodarji pisali Pernuš. 23. 10. 1796 je umrla Uršula Pernuš, stara 49 let vsled izčrpanosti. Imam zabeleženih več oseb tega imena. Med zadnjimi se omenja Gašper Pernuš, kajzar, star 42 let, poročen 25. 5. 1846 s Terezijo Golmajer (Golmerjevo) iz Leš. Sele v novjšem času se je pri tej hiši pojavilo novo rodbinsko ime Razinger.

Tako smo bežno pregledali vse starejše hiše v Palovičah. Zanimiva je zgodovina te male vasi in njenih prebivalcev. Trda je zemlja, ki je preživljala stare Palovčane, trda je bila roka, ki jo je obdelovala. Zato ni čuda, da je vas skozi stol-letja ostala nerazširjena (1817 leta: 15 hiš, 1917 l.: 17 hiš).

Palovška dekleta so odhajale za gospodinje tja do Vetrna in Letene pri Križah, do Hraša in Vrbe pri Lescah. Tedaj še ni bilo belih cesta in urnih koles, a vroča ljubezen zna tudi po stezah in skritih poteh združiti dve sorodni duši in povezati dvoje mladih src.

Palovski fantje so svoje boljše polovice iskali tja do Kovorja in Begunj, najdalje v Hribih in selški fari.

Zdravstvene razmere so bile nekaj zelo zanemarjene in pomanjkljive. Smrt je kosila mlado in staro. Otroci so umirali stari komaj nekaj dni na otroški božjasti, starš nekaj let na nalezljivih kozah (posebno leta 1793) in ošpicah. Mlade matere so umirale v starosti 30—40 let na izčrpanosti. Koliko ljudi in mladih gospodarjev je pokosila kolera, griza, jetika v najlepših letih. Zato se ni čuditi, da je toliko hiš osirotelo, menjalo rodbinska imena in toliko posestev menjalo gospodarja.

Sčasoma so se razmere znatno zboljšale. Današnja doba omogoča Palovčanom novo rast in nov razmah. Zivljenje gre svojo pot naprej. A tudi v dobrih časih se je vredno kdaj ozreti nazaj na ljudi, ki so gradili naše hiše in obdelovali naša polja. Zgodovina je učiteljica življenja.

ZAHVALA

Ob bridki in prerani izgubi našega sina

FRANCA DOLŽANA

se iskreno zahvaljujemo obema zdravnikoma, dr. Martinčiču in dr. Živcu za njun neumorni trud ob njegovi težki boleznih. Nadalje se zahvaljujemo domačemu župniku za obiske in tolažilne besede. Se posebno zahvalo posreduje občinski organizaciji in vsem delovnim kolektivom Bombažne predilnice in tkalnice v Tržiču za vsa pomoč in tako lepo organiziran pogreb. Hvala vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem, ki so nam kakorkoli stali na strani in spremili pokojnega sina na njegovo zadnjo pot!

Družina Franc Dolžan,
Paloviče

stanovanja oziroma po vselitvi podnajemnika.

12. člen

Za prekršek se kaznuje z denarno kaznijo do 3000 dinarjev:

1. lastnik hiše, ki odda stanovanje v nasprotju z določili tega odloka,
2. uzivalci stanovanj, ki ne sklenejo podnajemniških pogodb (9. člen),
3. odgovorni člani hišnega sveta, lastnik hiše oziroma uzivalec stanovanja, ki ne izroči Stanovanjski upravi enega iz več pogodb oziroma podnajemniške pogodbe.

4. odgovorni člani hišnega sveta, lastnik hiše, uzivalec stanovanja, ki ne sklene pogodb oziroma podnajemniške pogodbe v predpisanem roku (11. člen).

13. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem vestniku okraja Kranj.

Tržič, dne 8. 6. 1956.

Na osnovi 1. člena temeljnega zakona o občinskih dokladi in o posebnem krajevnem prispevku (Urad. list FLRJ, št. 19/55) in 50. člena 2. točke zakona o občinskih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-88/52) je občinski ljudski odbor Tržič na seji dne 20. julija 1956 sprejel

ODLOK

o določitvi stopnje občinskih doklad za obrtnike in svobodne poklice

1. člen

Za območje občine Tržič se predpiše stopnja občinskih doklad za vse obrtnike 10%, za svobodne poklice pa stopnja 20%.

2. člen

Osnova za obračun občinskih doklad služi pri nepavšalistih predpisani davek za leto 1955, pri pavšalistih pa predpisani davek za leto 1956.

3. člen

Po tem odloku so oproščeni plačila občinskih doklad vsi obrtniki, ki so stari nad 55 let in ki ne zaposlujejo tuje delovne sile. Prav tako so oproščeni vsi davčni zavezanci od zgradb.

4. člen

Ta odlok stopi v veljavo od dneva objave v Uradnem vestniku okraja Kranj, uporablja pa se od 1. januarja 1956 dalje.

Tržič, dne 17. 8. 1956.

Na osnovi 2. točke 50. člena zakona o občinskih ljudskih odborih (Uradni list LRS, št. 19-88/52), ter 2., 15. in 17. člena uredbe o cestnih skladih (Uradni list FLRJ, št. 19-186/56) je občinski ljudski odbor Tržič na seji dne 20. julija 1956 sprejel

ODLOK

o ustanovitvi občinskega cestnega sklada

1. člen

Ustanovi se cestni sklad občine Tržič kot proračunski sklad.

2. člen

Sredstva cestnega sklada so namenjena za vzdrževanje, rekonstrukcijo in modernizacijo cest.

3. člen

V občinski cestni sklad se stekajo:

1. dohodki iz stalnih virov po uredbi o cestnih skladih in po drugih predpisih.
2. dotacije iz proračuna občinskega ljudskega odbora.
3. darila, posojila in drugi podobni dohodki.

4. člen

Stalni dohodki občinskega cestnega sklada so:

1. taksa na vprežna cestna vozila,
2. prometni davek od prevoznih storitev zasebnih lastnikov cestnih vozil,
3. denarne kazni zaradi kršitev prometnih predpisov in predpisov o varstvu javnih cest, ter zaradi poškodovanja cest.

Poleg teh stalnih dohodkov so lahko stalni dohodki tudi denarna sredstva posebnega krajevnega prispevka, ki ga lahko predpiše občinski ljudski odbor.

5. člen

Sredstva občinskega cestnega sklada se nalagajo na poseben račun pri komunalni banki, ki izvršuje proračun občinskega ljudskega odbora.

6. člen

Občinski cestni sklad upravlja svet za komunalne in gradbene zadeve.

7. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem vestniku okraja Kranj, uporablja pa se od 1. januarja 1956 dalje.

Tržič, dne 18. 8. 1956.

Predsednik
Lovro Cerar l. r.

Beseda naših bralcev

JAVNO VPRAŠANJE

Potrošniki bi želeli, da nam odgovorni činitelji pojasnijo, zakaj je bilo potrebno, da so se sedaj podražile hrenovke kar za 40 din pri kg, ko se ni podražilo niti meso, niti se ni izboljšala kvaliteta izdelkov, niti se najbrž v tem času niso povečale plače delavcem v mesarski delavnici. Želeli bi, da ob takih nepričakovanih podražitvah izvemo vsaj za vzrok podražitve. Potrošniki.

Opomba uredništva: Uredništvo z veseljem objavlja gornji dopis in bo slejkoprej rado objavljalo take in podobne glasove iz vrst naših bralcev. Ker pa je potrebno slišati vedno obe plati zvona, smo v zvezi z gornjim javnim vprašanjem vprašali upravo mestne mesarije, kako opravičuje cene zgoraj omenjenih izdelkov. Dobili smo pojasnilo, da gre povišanje cene v prvi vrsti na račun zvišanja cen prašičev, ki jih mora podjetje plačevati pri kg za 20 din draže (po 195 din za kg) kot doslej. Višjo ceno prašičev pa utemeljujejo zadrage, ki se pečajo z rejo prašičev, s tem, da morajo draže plačevati krmo. Višja cena mesnih izdelkov v poletnih mesecih, od junija do oktobra, je utemeljena tudi s tem, ker je tedaj izraba živali za 10% manjša. Pozimi pa je pričakovati spet znižanje cen mesnih izdelkov. Razen tega ima podjetje velike stroške s prevozom (85% prašičev prihaja k nam iz Vojvodine). Za vsakih 6000 kg žive teže plača podjetje 80.000 din prevoznine. Povrh tega mnogo stane tudi krmljenje prašičev, vozilna in dnevnice spremljevalca, veterinarski ogledi pred nakladanjem in po razkladanju itd.

Podjetje poudarja, da pa je pri vsem tem cena mesnih izdelkov pri nas še vedno nižja kot drugod. Hrenovke n. pr. so drugod celo po 380 din kg. Tudi ostale cene so pri nas pri kg za 20 do 40 din nižje.

Mislimo, da bo to pojasnilo zadovoljilo dopisnika kot tudi ostale potrošnike, ki jim je v resnici večkrat nerazumljivo to ali ono zvišanje cen življenjskih potrebščin. Vsekakor pa naj naši bralci še nadalje živo spremljajo vsa dogajanja na tržiščih in drugod in nam pošiljajo svoje pripombe.

OBSOJANJA VREDNO

Pred dnevi se je oglasila v našem uredništvu stanovalka hiše Koroška 17 in nam potožila, da ji je v noči od 15. na 16. sep. izginil z okna stanovanja cvetlični lonček z rozmarinom. Njenemu zgrazanju nad dejanjem storilca se pridružujemo brez pridržka in dejanje javno obsojamo. Če je storilec nagnala k temu dejanju želja, da bi tudi sam imel na oknu rozmarin, naj bi si ga vzgojil. Vršiček rozmarina bi lastnica storilcu prav rada dala, kot ga je dala neki drugi osebi še prejšnji dan. Če pa je bil nagib za to dejanje gola objestnost, je dejanje še toliko bolj obsojanja vredno, ker storilec z njim ni oškodoval le lastnico, ampak tudi osmešil trud, s katerim mnogi prebivalci Tržiča prispevajo, da bi bil zunanji videz mesta čim lepši. Upajmo, da se taka dejanja ne bodo več ponavljala!

Kino

- 2.—3. okt.: Ameriški barvni film NORO POCETJE.
- 4.—5. okt.: Mehiški film RDECA KONCA
- 6.—8. okt.: Angleški barvni film RDECA DOLINA
- 9.—10. okt.: Ameriški vojni film ŽRTOVAN
- 11.—12. okt.: Ameriški zabavni film LJUBEZEN S TUJCEM
- 13.—15. okt.: Ameriški barvni film JUZNO OD SAHARE

ŠAH

Vedno drugi!

Številka dve se šahovske sekcije „Svobode“ drži, kot bi bila pribila. Z osvojitvijo drugega mesta na moštvenem brzo-turnirju, ki je bil v proslavo 20. letnice velike tekstilne stavke v Sloveniji, smo to mesto osvojili že menda petič ali šestič.

Začelo se je na mednarodnem moštvenem tekmovanju na Bledu. V predtekmi smo osvojili drugo mesto, v finalu zopet drugo, v brzopotezni igri zopet drugo mesto. V predtekmovanju gorenjskih „Svobod“ drugo mesto, v finalu zopet drugo mesto! Torej je zadnje drugo mesto v Kranju menda že šesto po vrsti. Zanimivo je, da smo ves čas tekmovanja bili v vodstvu in da so nas Jeseničani prehiteli šele v zadnjem kolu, ko smo mi dosegli zelo slab rezultat proti predzadnjemu moštvu, uvrščenemu na tabeli. Moštvo Tržiča je v desetih kolih ostalo edino neporaženo moštvo na turnirju. Svojega rivala, Jesenice smo premagali s 3 in pol : 2 in pol. Čeprav so Jeseničani igrali še en dvoboj neodločeno, smo vendar v končnem plasmaju zaostali za njimi za 2 in pol točke.

Končni vrstni red je bil sledeči: Jesenice 50 točk, Tržič 47 in pol točk, Stražišče (Kranj) 41 točk, Bled 38 točk, Lesce 34 točk, Iskra 31 točk itd. Prva tri moštva so prejela pokale v trajno last, naslednja tri moštva pa knjižne nagrade. Naše moštvo so zastopali naslednji šahisti s sledečim uspehom:

Roblek dobil 9, izgubil 1, Štefe dobil 10 (100%), Galof dobil 8, izgubil 2, Brezavšek dobil 4 in pol, izgubil 3 in pol, Regvat dobil 4, izgubil 3, Vidovič dobil 4, izgubil 2, Kos dobil 4, remiziral 1, Božič dobil 1, remiziral 1.

Po dolgem času je bil ugran zopet brzoturnir za mesec september, na katerem je tekmovalo 9 šahistov. Zmagala sta Brezavšek in Regvat s 6 in pol točkami pred Dovžanom (5 in pol točke), Megličem (5 točk), Sokličem (4 in pol točke) in Brejcem (4 točke) itd.

In sedaj še posebno obvestilo za vse ljubitelje šahovske igre. 1. oktobra 1956 se bodo pričeli v šahovski sobi polfinalni turnirji za prvenstvo Tržiča. Želja odbora šahovske sekcije je, da bi bila prireditelj čimbolj množična. Zato naj se vsak šahist prijavi dežurnemu v čitalnici za turnir, na katerem bo možno doseči tudi četrto kategorijo. Z vašim sodelovanjem bo razvoj šaha v Tržiču dobil novo oporo!

Rajstva - smeti - poroke

Rodile so: Perko Alojzija iz Zvirč dečka; Oblak Katarina iz Tržiča deklico, Tišlar Ana iz Čadovelj pri Tržiču deklico, Sinko Alojzija iz Tržiča deklico, Ržnikar Marija iz Retenj deklico, Grudnik Mihaela iz Tržiča dečka. — Srečnim mamicam iskreno čestitamo!

Umrli so: Hlebčar Marijana iz Seničnega, stara 74 let; Mirkovič Ljubivoj, star 30 let; Dolžan Franc iz Palovič, star 24 let. Svojem naše sožalje!

Poročili so se: Jekovec Franc in Perko Angela, Ziganja vas; Stiplošek Ferdinand iz Maribora in Mali Doroteja s Sp. Veternege; Klemenčič Franc iz Sebenj in Gartner Franciška s Pristave; Primožič Milan in Bržnik Ivana, oba iz Tržiča; Bokan Jožef in Rupar Marija, oba iz Tržiča; Januš Jožef iz Tržiča in Šober Danijela s Pristave; Kuhar Alojz iz Jelendola in Golmajer Katarina iz Podljudelja. — Mnogo sreče!

POSREDOVANJA

Sobo in hrano (ali po dogovoru) nudimo za pomoč v gospodinjstvu v dopoldanskih urah. Naslov, v uredništvu.

AVTOMOTO

Čuden odnos „Tomosa“ do mladega vozača

Po ljubeljskih dirkah je bilo mnogo hvale zaradi uspeha mladega jugoslovanskega tekmovalca Pavla Ruparja, ki je bil kar v dveh kategorijah najbolje plasiran jugoslovanski tekmovalec. Seveda gre zasluga za uspeh tudi tovarni „Tomos Puch“ v Kopru, ki je posodila motor za ljubeljske dirke, čeprav samo za teden dni, tako da ni bilo dosti časa za trening.

Po tem uspešnem startu za tovarno „Tomos Puch“, smo vsi upravičeno pričakovali, da bo imel Rupar motor tovarne „Tomos Puch“ vedno na razpolago, posebno še, če bo treba zastopati jugoslovanski avto-moto šport v mednarodni konkurenci. V začetku je tudi tako kazalo: tovarna je bila pripravljena posoditi motor Ruparju za mednarodno tekmovanje v Budimpešti. Rupar je imel motor, ni pa dobil vizuma.

Kmalu nato je prišlo osebno vabilo za Ruparja iz Čehoslovaške republike, da naj se udeleži tekmovanja „za veliko nagrado Čehoslovaške“. Po velikih dirkah je Rupar le uspel in dobil potni list in vizum. Toda tovarna „Tomos Puch“ nankrat brez navedbe razloga noče posoditi motorja. Takega odnosa do tekmovalca, ki je najbolje zastopal tovarno na Ljubelju, prav gotovo nismo pričakovali od tovarne motornih vozil „Tomos“ v Kopru. Sicer smo se že po ljubeljskih dirkah čudili, zakaj Rupar za tako uspešno afirmiranje tovarne v Kopru ni dobil niti pohvale, kaj šele kakšno nagrado. Da pa sedaj kandidata št. 1. jugoslovanske avto-moto reprezentance kratkomalo „pustijo na cedilu“, to je pa vsekakor zelo čuden in graje vreden odnos do mladega nadarjenega vozača.

KEGLJANJE

Vsekakor spada tržiški kegljaški klub med najbolj aktivna društva v Tržiču. Na majhnem enosteznem kegljišču človek vedno najde veliko ljubiteljev tega športa. V osmih kroških sistematično trenirajo pod vodstvom kapetana krožka. V glavnem tekmujejo tržiški kegljači v štirih moštvih: reprezentativno prvo moštvo „Abrahami“ (člani, stari nad 50 let), mladinsko moštvo in — kar je posebno razveseljevo in pohvale vredno — ženska ekipa, v kateri nastopajo naslednje članice: Eržen, Furlan, Lukane, Mandič, Trček, Vogrine itd. Dosedaj so najboljše rezultate dosegli: Lukane, Eržen in Trček.

Lep uspeh so člani dosegli v Radovljici, kjer so osvojili pokal občinskega ljudskega odbora Radovljica. „Abrahami“ so vrnili obisk Kranjčanom, kjer so v borbeni partiji in kegljanju 100 lučajev mešano precej visoko izgubili.

Zadnje veliko tekmovanje tržiških kegljačev je bilo na Bledu, kjer so se udeležili kar s tremi moštvi otvoritve trizeznega kegljišča. Ženske so v postavi Eržen, Lukane, Trček prvič zastopale tržiški klub, toda zaenkrat — razumljivo — z manjšim uspehom. „Abrahami“ so zasedli predzadnje mesto. Prvo moštvo pa je med 9 moštvi v postavi: Jakopin, Zlobec, Sparovec, Lukane, Praprotnik, Furlan, Sparovec, Rozman, Ropret in Sajevec osvojilo peto mesto. Najboljše so tokrat kegljali: Furlan, Jakopin in Zlobec.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi moje drage žene

ROZALKE ZAPLOTNIK

se najpristraneje zahvaljujem sorodnikom in znancom, organizacijam in kolektivom, ki so jo spremlili na njenem zadnjem potu in darovali venčice in cvetje.

Štefan Zaplotnik